

't Huys, daer sij saten, wierd geheel
Daer van vervuld aen yeder deel.
Hierop verscheen al meerder wonder:
Want daerlijk sagen sij alhier
Verdeelde tongen als van vyer
En 'tsat op elk van haar besouder.
Zij sijn seer haest vervuld geweest
Al 't samen met den Heijl'gen Geest;
Met and're talen sij begonden
Te spreken, soo de Geest aen haer
Gaf uyt te spreken, die sij klaer
Gelijk haer eygen taal verstonden.
Komt doch, o Goddelijke wind,
Die alle damp en ramp verslind,
En komt geweldig aengedreven:
Wilt met uw lieflijk gedruys
Doorwaaijen onser herten huys
't Welk wij u tot een tempel geven.
O, hemelsch vyer! komt op ons neer,
Opdat wij mogen meer en meer
In heyl'ge liefd' en ijver branden.
Geeft ons te spreken altemaal.
Uw wonder met een nieuwe taal,
Doorsnijdet onser tongen banden.

Zoo dichtte Willem Sluyter over de gebeurtenissen van Hemelvaart en Pinksteren, eenvoudig, maar juist daardoor naar het begrip en binnen het bereik van het eenvoudige volk, dat gaarne naar hem luisterde, in zijn tijd, en, zooals ik in vorige artikelen over deze stof heb gezegd, nog lange jaren daarna. De citatie uit zijn werk, nu en bij Paschen en Kerstmis, moge de belangstelling in deze gezonde 17e eeuwse mystiek hebben verlevendigd, zoodat degenen, die het beroemde Sluyter-boek binnen hun bereik hebben, daarin nog eens gaan lezen, tot eigen stichting en misschien ook tot die van anderen.

C. T.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Evangelisatie-motieven uit de werken van
Mevrouw Bosboom-Toussaint.

Alles tevergeefs!

V. (Slot.)

In Maria van Oosterwijk, de bloemschilderes, zien wij de plant des geloofs welig groeien en lieflijk bloeien. Haar leven bestond eigenlijk in één groote offerande. Zij had altijd leeren afstaan, wat haar het liefste was. In den zwaren kamp van het leven was haar geestkracht gesterkt. Bij Willem van Aelst daarentegen was altijd alleen de zelfzucht het groote roersel van zijn doen en laten. Terwijl

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELUKE SCHETSEN

Het Chiliasme en het Oude Testament.

XXXII.

De twee houten, Ezechiël 37: 15-23.

In hetzeldde 37e hoofdstuk, waarin het bekende visioen van de vallei vol dorre doodsbeenderen voorkomt, vinden we ook nog beschreven een betekenisvolle zinnebeeldige handeling, waardoor de profet in 's Heeren naam de hereeniging van geheel Israël moet aanduiden.

Het is niet nodig hier uit te weiden over de zinnebeeldige handelingen bij de profeten. Ik mag daarvoor wel verwijzen naar mijn Profeten des Ouden Verbonds, bldz. 95—107. Ik heb daar de meening verdedigd, dat alle zinnebeeldige profetische handelingen in werkelijkheid zijn ten uitvoer gelegd; hoewel sommigen van gevoelen zijn dat in verschillende gevallen slechts aan visionaire toestanden of allegorische voorstellingen te denken is. Zoo pas nog Dr Troelstra in zijn verklaring van den profet Ezechiël, in Tekst en Uitleg. Maar wat de hier beschreven zinnebeeldige handeling betreft, kan er in ieder geval geen twijfel over bestaan, dat zij door den profet in werkelijkheid werd ten uitvoer gelegd, ook al wordt het er niet apart bij gezegd; want uit vs. 18 en vs. 20 blijkt duidelijk dat Ezechiël's medeballingen moeten zien wat de profet doet.

Waarin bestaat nu de zinnebeeldige handeling? De profet ontvangt van Godswege de opdracht twee stukken hout te nemen en die van opschriften te voorzien. We behoeven hier niet met sommige uitleggers bepaald aan „staven” te denken; veeleer zijn bedoeld gewone stukken hout, maar dan toch allicht niet al te ruw en van al te onregelmatigen vorm, zoodat er gemakkelijk op geschreven kan worden, en ze ook in de hand vlak tegen elkaar gehouden kunnen worden om den indruk te maken van één enkel stuk hout. Op het eene van die beide houten moet de profet schrijven: Voor Juda en voor de kinderen Israëls, zijne metgezellen. Die bijvoeging „voor de kinderen Israëls, zijne metgezellen” doelt op de twee stammen Benjamin en Simeon; die

sinjeur Willem niets dan verwoesting en ellende over zichzelf en anderen bracht, verspreide Maria de schatten van Christelijke liefde rondom zich. In alle stilte strooide zij bloemen op den weg van velen in haar omgeving.

Terwijl Willem Elsje van 't Vliet in het ongeluk had gestort door de lentebloesem van haar jeugd te verderven, kweekte Maria haar leerlinge Geertje Pieters op als een ontluikende rozeknop. Van haar zestiende jaar onder de leiding harer meesteres gekomen, had deze zich niet bepaald tot het ontwikkelen van haar talent, maar bovenal zich toegelegd op de uitbeelding van haar hart, op het loeberiden van haar jeugdig gemoed voor den hooger ernst des levens, en het waarachtig schoone en goede. En dat dit alles niet zonder vrucht was gebleven wordt treffend openbaar in haar verhouding tot van Aelst. 't Was Geertje, die door hem glimlachend genoemd werd „juffer wijsheid en juffer goed overleg”, wel niet gegeven, den weg te vinden in den doolhof van 't menschenhart, maar zij was toch schrander genoeg om niet den kreet der ziel te verwarren met allerlei door Willem los daarheen geworpen woorden. Ook wist zij den rijken poehans zóo duchtig terecht te zetten, dat hij met een bitteren trek om den mond haar een „gladtonig maagdelijn” noemde.

Maria, de meesteres, wordt in haar spreken tot hem steeds als de meerdere openbaar. Zij trad in alles met beleid en zeer tactvol op. Geertje wist dat heel goed. Ze zoide eens tot Clara, toen zij op weg zich bevonden om van Aelst te waarschuwen: „Wij moeten in dezen niet aanvagen met het noodigste, wij moeten hem allereerst winnen, niet afstooten, en een weinigje van der slangen list gebruiken nevens de oprechtheid der duive... Och! mijn juffrouw wist dat zoo goed te doen, zij wist zoo wijselijk het milde door het strenge heen te vlechten.”

Richte van Aelst steeds ijzige koude rondom zich aan, Maria's warm hart, haar rijk gemoed, haar diep vrouwelijk gevoel vulden alle koude, alle armoede, alle ledigheid aan, die haar omgaf; zij wist zichzelf te vergeten, te verloochenen; gemis voerde haar zielszucht op naar boven, en alle nietigheden, alle ijdelheid, alle eer en vreugdebejag, wat voor velen de bezigheid, het groote levensdoel is, werd haar bijzaak, die zij voor niets meer nam dan ze waren: bloemen van 't oogenblik, verfrisschende teugen op de groote reis, die men smaken mocht, als ze ons bereikt worden, maar om welke te grijpen het ware levensdoel niet mocht worden verachteloosd.

Groote gaven hebben heiliging nodig, en Maria heeft ervaren, dat deze niet verkregen wordt zonder een doorgaan van de „diepten, die naar boven voeren”.

Op drie en zestig-jarigen leeftijd is zij, tegelijk met de laatste herfstbloemen, heengegaan. Op een

mede tot het koninkrijk Juda behooren, alsook op de Levieten en een deel van de bewoners van het tienstammennrijk die in den loop der tijden naar Juda waren uitgeweken. Op het andere moet eveneens een opschrift komen te staan, maar wat dit precies is, laat zich niet zoo heel gemakkelijk uitmaken. Er pleit uit den aard der zaak veel voor, om het tweede opschrift zooveel mogelijk gelijkvormig aan het eerste te denken. En zoo kunnen wij het ook verstaan, als wij even afzien van de bijvoeging „het hout van Efraim”. Wij krijgen dan als opschrift: Voor Jozef en voor het gansche huis Israëls, zijne metgezellen. Daarmee wordt dan het tienstammennrijk bedoeld, genoemd naar Jozef; met de toevoeging „het gansche huis Israëls, zijne metgezellen”, die dan ziet op al wat er verder, met uitzondering van wat deel uitmaakt van Juda, tot Israël behoort, alle overige stammen die met de stammen van Jozef tot Israël gerekend mogen worden. Verschillende uitleggers willen nu „het hout van Efraim” als een toevoegsel uit den tekst schrappen. M.i. ten onrechte. Maar deze woorden behooren niet tot het opschrift. We moeten wel aannemen dat het opschrift geluid heeft, zooals we hierboven hebben aangegeven. Die woorden vormen een verduidelijkende verklaring van den profet, die daarmee wil aanduiden, dat het tweede hout met zijn eenigszins eigenaardig opschrift, te beschouwen is als het hout van Efraim, naar de gewone uitdrukkingwijze dus als het hout van het tienstammennrijk. In de vertaling zullen we dus die uitdrukking tusschen haakjes of gedachtenstreepjes moeten plaatsen: „Voor Jozef — het hout van Efraim — en voor het gansche huis Israëls, zijne metgezellen”.

Die twee aldus beschreven houten moet nu de profet tegen elkaar aansleggen en zóó in de hand nemen, dat ze zich in zijn hand als één geheel vertoonen, dat ze den indruk maken van één enkel stuk hout te zijn.

Verondersteld wordt, dat dit niet zal kunnen nalaten de aandacht van des profeten medeballingen te trekken. Dan zullen ze ongetwijfeld vragen naar de betekenis ervan. Ze zullen willen weten wat dit te beduiden heeft (vs. 18). En dan moet de profet hun antwoorden met de boodschap Gods, waarin de betekenis van de zinnebeeldige handeling wordt verklaard, aanvankelijk echter nog

dier gracedagen van het najaar, welke ons doen denken aan den vrome, die nog eens blijmoedig glimlacht, eer hij juichend sterft, en wiens brokend oog nog even verheerlijkt wordt door een afschijn van het hemelsche leven, eer hij het voor 't aard-sche sluit. Zulk een zonnige dag is de laatste geweest van een leven, dat lieflijke bloesems toonde in de lente, in den zomer schoone bloemen gaf en in den herfst rijke vruchten had geleverd. Een stille in den lande was zij geweest. Zij had geleefd in den engen huiselijken kring. Vandaar uit haar werk verspreidend, als de reseda haar lieflijke geuren, zonder door uiterlijke pracht de aandacht op te wekken.

De beide trouwe Christelijke vriendinnen hebben in bond met Clara la Roche, welke van Aelst zijn welgeliefde tweede Maria noemde, op veelvuldige wijze aan zijn wezenlijke belangen gearbeid met niet aflatend geduld. Zij waren zijn beschermsters, waar zij konden, zijn goede genius, zooveel zij vermochten, totdat hij ze hardnekkig den rug toekeerde. Zij hadden gehandeld naar dezen echt Christelijken maatstaf: „al ware hij u ook een rots der ergernis, een steen des aanstoots, schop hem niet wreed en snel uit uw weg”.

Mevrouw Bosboom—Toussaint teekent van Aelst als een aan wiens geestelijk welzijn, naar menschelijk vermogen, alles was ten koste gelegd. Van zijn vroege jeugd aan door zijn geloovige moeder, en gedurende heel zijn leven, door Christelijke vriendinnen, die het steeds wel meenden met zijn eeuwig heil. Telkens is er iets als een „halt” op zijn weg, maar altijd springt hij, als een op hol geslagen paard, over iedere versperring heen.

In hem wordt al de vrijmacht van Gods ontferming openbaar. Soms is één enkel woord, als een pijl van den boog gedreven, genoeg om hart en geweten van een zondaar te treffen (Jonker Juliann in De Delftsche Wonderdokter). Daartegenover worden anderen voortdurend door vele en velerlei roepstemmen omringd, ja, als omsingeld, maar het keit alles af als een steen tegen de rots. Treffend wordt tegenover al die kille onaandoenlijkheid en onvermurwbare verharding de rijkdom der Christelijke liefde openbaar in haar kloekmoedigheid, innige teederheid en diepen ernst.

Maria en Geertje en Clara la Roche hebben echter in dien weg zelf des te rijker den zegen en den troost van het Christelijk geloof genoten, dien van Aelst ruw en spottend van zich afwoerde.

De arbeid op zoo velerlei wijze en zoo lang aan hem besteed, schijnt ten eenemale vruchteloos. Maar in het werk voor de komst van het koninkrijk Gods kan nooit iets vruchteloos geschieden. Het woord, dat God ook tot den meest goddelooze uitzendt, zal niet ledig wederkeeren. Het zal doen wat Hem behaagt. Waar het niet zegent, veroordeelt het. Daarom roept Paulus den Galaten toe: „Indien ook maar te vergeefs!” vgl. Romeinen 2: 5.

Nog één ding heeft bij dezen ongelukkige onze

maar op zeer vage wijze; en wel zóó, dat het beeld van de handeling wordt vastgehouden, maar nu op God zelf wordt overgebracht: God zelf neemt de twee houten bijeen, zoodat ze één worden in zijn hand. Hiermee wordt dus te kennen gegeven, dat de zinnebeeldige handeling door den profet verricht, iets voorstelt wat God gaat doen. Wat dat is wordt nog niet, althans zeker niet met duidelijke woorden, gezegd. Maar de aldus gegeven aanduiding is toch wel voldoende om te doen begrijpen waar het om gaat: de splitsing van Israël in twee, meestal tamelijk vijandig tegenover elkaar staande deelen, in Juda en Jozef of Efraim, zal een einde nemen.

Vs. 19 levert voor de juiste verklaring van de gebezigde bewoordingen nogal eenige moeilijkheden op. We zullen daarop hier evenwel niet ingaan, daar de hoofdzaak in ieder geval duidelijk is.

Terwijl de profet de hierboven aangeduide verklaring geeft, moet hij de beide beschreven stukken hout ten aanschouwe van zijne medeballingen in de hand houden (vs. 20). En nu volgt er nog een tweede Goddelijke opdracht tot spreken, waarmee een verdere en nadere verklaring van de zinnebeeldige handeling gegeven wordt. Nu wordt niet langer met volharding in de beeldspraak der handeling, maar rechtstreeks en onomwonden haar betekenis uiteengezet. Deze verklaring houdt dan een dubbele belofte in: 1o. van terugkeer uit de ballingschap — waarbij de profetie zich aansluit aan de termen waarin die ballingschap als een verspreid zijn onder de volken te voren aangekondigd is: „ziet ik zal de kinderen Israëls halen uit het midden der heidenen, waarheen zij getogen zijn, en zal ze vergaderen van rondom, en brengen in hun land” (vs. 21); 2o. van vereeniging der stammen Israëls in het land hunner vaders tot één enkel volk: „en ik zal ze maken tot een eenig volk in het land, op de bergen Israëls” (vs. 22). In dit laatste komt natuurlijk vooral de betekenis der zinnebeeldige handeling uit.

Het is duidelijk dat er op deze wijze een nauw verband wordt gelegd tusschen den terugkeer uit de ballingschap en de hereeniging van geheel Israël. Die hereeniging wordt hier blijkbaar gedacht als onmiddellijk aansluitend aan den terugkeer. Die terugkeer is terugkeer uit de Assyrisch-Babylonische ballingschap; uit de ballingschap waarin zich de Israëlieten op het tijdstip van de verkondiging

aandacht op uit wa vooral ook wilde goe De uitsp gaf, noema nieten. Oo doen op e gekomen z hadden afg hij door z gestort, zc meer stand Heillooze steeds op genstelling belijden oog”. Op vonden wa bedekt zal Als hij hard, zijn herstellen zal zijn, er Om een bladzijden gescheurd. feit. Het strekte ont kwaad te l herstellen Geertje Pie valt niets oude woud optreden o ten.” Schr proeft goe Menigeen, te prate) goed makel genade ma goed, maar genade het Hoe Wil kwaad opv schade te Hij is voe geven. Als stellen me hier alleen het bedrijf gezondigd Welk een mogen wij den berou als de Hee uit als een hem, die i erkent, is i gered. Als

dezer profet uit het mid zijn (vs. i met en ont lonische b hebben wij wij darva wordt er s de terugke terugkeer i de Tien S dat dus e de Tien S daaruit wo die belofte risch-Babyl doelen, en hier bij de houten haa hill's Verk waarin des vereenigd zal moeten 161). Maar met de ty woordingen de Assyrie moet de een wordt, ook der Assyri kwam. We Jeremia's p men, er op lonische h terugkeer i van lieden (Schets no. eeniging v bylonische meer sprak met de teg ook wel i dezer profet dat er in Juda en or dan n Jozef? Is i waar de J zich bevin

ke ons doen
ns blijmoedig
viens brokend
en afschijnzel
voor 'taard-
is de laatste
jke bloesems
oone bloemen
had geleverd.
eest. Zij had
ing. Vandaar
reseda haar
ke pracht de

innen hebben
van Aelst zijn
op veelvul-
igen goarheid
zijn bescherm-
nitus, zooveel
kkig den rug
r dezen echt-
u ook een
istoots, schop
eg."

ent van Aelst
u, naar men-
e gelogd. Van
ovige moeder,
r Christelijke
den met zijn
een „half” op
s een op hol-
ring heen.

Gods ontfer-
roord, als een
om hart en
lonker Juliaan
Daartegenover
vele en veler-
singeld, maar
gen de rots-
le onaanbouw-
de rijkdom
aar kloekmoe-
ernst.

toche hebben
er den zogen
eloof genoten,
zich afweerde,
en zoo lang
te vruchteloos.
het koninkrijk
schieden. Het
oddelooze uit-
Het zal doen
at, veroordeelt
aten toe: „In-
neinen 2:5.
telukkige onze

z66, dat het
houden, maar
God zelf neemt
en worden in
men gegeven,
er den profet
at doen. Wat
ker niet met
de aldus ge-
loende om te
de splitsing
vijandig tegen-
a en Jozef of

claring van de
moelijkheden
d niet ingaan,
uidelijk is.

angeduide ver-
schroven stuk-
medeballingen
volgt er nog
spreken, waar-
laring van de
rd. Nu wordt
eeldspraak der
mwonden haar
ing houdt dan
rugkeer uit de
zich aansluit
schap als een
voren aange-
t Israëls halen
nenen zij geto-
ndom, en bren-
in vereniging
unner vaderen
maken tot een
ergen Israëls”
k vooral de be-
g uit.

zize een nauw-
terugkeer uit
u geheel Israël
tr gedacht als
terugkeer. Die
risch-Babyloni-
ap waarin zich
e verkondiging

aanlicht getrokken. Niet alleen dat hij er altijd op uit was zijn wandaden te verkleinen, maar vooral ook, dat hij het kwade door hem bedreven, wilde goedmaken.

De uitspattingen, waaraan hij zich telkens overgaf, noemde hij: van het leven „een weinig” genieten. Ook wierp hij de schuld van zijn zedeloos doen op een ander. 'Zou met hem zoo ver niet gekomen zijn, als Maria en Clara zijn liefde niet hadden afgewezen. Zelfs Elske van 'tVliet, welke hij door zedeloze handelingen in 'tongeluk had gestort, zou daartoe niet zijn vervallen, als zij meer standvastigheid had betoond.

Heillooze trek van den zondaar, om de schuld steeds op een ander te werpen, in volstrokte tegenstelling met het kenmerk van genade, die leert belijden: „Ik heb gedaan, wat kwaad was in Uw oog”. Op ontzettende wijze heeft Van Aelst onderzocht wat de Schrift zegt: „Die zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn.” Spreuken 28:13.

Als hij naar Delft terugkeert, zegt hij tot Bernard, zijn knecht: „Ik ben voornemens kwaad te herstellen en schade te vergoeden, zooveel doenlijk zal zijn, en dat is, dunkt mij, genoeg.”

Om een lief ding zou de zondaar de zwartste bladzijden uit zijn levensboek wel willen zien uitgescheurd. Maar er is niets hardnekkiger dan een feit. Het kwade ongedaan te maken, is een volstrokte onmogelijkheid. Van Aelst spreekt van het kwaad te herstellen. Een al even onmogelijke zaak, herstellen n.l. in den zin van goed maken. Maar Geertje Pieters voegt hem met nadruk toe: „Hier valt niets meer te herstellen. Hier vallen alleen oude wonden open te rijten. Gij kunt nu alleen optreden om nieuwe verwarring en onrust te stichten.” Schrikkelijke gedachte: wie het kwade beproeft goed te maken, maakt het slechts erger. Menigeen, als hij ziet dat zijn doen niet goed te praten valt, wil het althans nog eenigszins goed maken. Enkel hoogmoed en verblindheid. Gods genade maakt bij den boetvaardige het kwade niet goed, maar de Heere doet in Zijn onuitsprekelijke genade het kwaad voor hem medewerken ten goede.

Hoe Willem van Aelst dat herstellen van zijn kwaad opvat, blijkt uit wat hij verder zegt: „en schade te vergoeden zooveel doenlijk zal zijn”. Hij is voornemens een „rijke schenkaadje” te geven. Alsof een zedelijk vergrijp ware te herstellen met geld en goet! Duidelijk is, dat hij hier alleen rekent met de menschen. Dat hij door het bedrijven van het kwaad allereerst tegen God gezondigd heeft, komt in 't geheel niet in hem op.

Welk een ondoorgrondelijke zondaarsliefde Gods mogen wij nu in het werk der Evangelisatie aan den berouwhebbende en boetvaardige verkonden, als de Heere belooft: Ik delg uw ongerechtigheden uit als een nevel, Jesaja 44:22, vgl. 1:18. Voor hem, die in ontoedigheid zijn schuld voor God erkent, is in Christus Jezus de volkomen vergiffenis gereed. Als David er toe komt, van zijn overtre-

dezer profetie bevinden: de Heere zal hen halen uit het midden der heidenen waarhenen zij getogen zijn (vs. 21). De bedoelde hereniging moet dus met en onmiddellijk na den wederkeer uit de Babylonische ballingschap hebben plaats gehad. En nu hebben wij de vraag te beantwoorden: wat hebben wij daarvan te denken? Van Chilasische zijde wordt er steeds weer sterke nadruk op gelegd, dat de terugkeer uit de Babylonische ballingschap een terugkeer uitsluitend van Juda geweest is, en dat de Tien Stammen daarin niet hebben gedeeld; dat dus de beloften der profetie, voor zoover de Tien Stammen betreft, niet zijn vervuld. En daaruit wordt dan de gevolgtrekking gemaakt, dat die beloften niet op den terugkeer uit de Assyrisch-Babylonische ballingschap hebben kunnen doelen, en dat de vervulling daarvan nog toeft. Ook hier bij de zinnebeeldige handeling met de twee houten haalt Ds Berkhoff een plaats aan uit Greenhill's Verklaring over de Profetie van Ezechiël, waarin deze zegt, dat de twee houten nog nooit verenigd geworden zijn en dat dit dus alsnog zal moeten geschieden (De Christusroeping bldz. 161). Maar feit is, dat de zinnebeeldige handeling met de twee houten, blijkens de gebezigde be-woordingen, betrekking heeft op den terugkeer uit de Assyrisch-Babylonische ballingschap. En dan moet de eenheid van Israël, waarvan hier gesproken wordt, ook een eenheid zijn, die met het ophouden der Assyrisch-Babylonische ballingschap tot stand kwam. We hebben vroeger, naar aanleiding van Jeremia's profetieën in betrekking tot de Tien Stammen, er op gewezen, dat de terugkeer uit de Babylonische ballingschap inderdaad niet slechts een terugkeer is geweest van Juda alleen, maar ook van lieden die behoorden tot de Tien Stammen (Schets no. XXII). Daarmee is de belofte der hereniging vervuld. Vanaf den terugkeer uit de Babylonische ballingschap is er van geen splitsing meer sprake geweest. Het was toen voor altijd uit met de tegenstelling Juda-Efraïm. En ik zou dan ook wel gaarne van de Chilasische uitleggers dezer profetie willen weten, hoe zij zich voorstellen dat er in de toekomst nog een vereniging van Juda en Jozef zou kunnen plaats hebben? Is er dan nu nog een splitsing tusschen Juda en Jozef? Is iemand in staat nu nog aan te wijzen, waar de Judeoërs en waar de lieden van Efraïm zich bevinden? Is iemand in staat nu nog ergens

dingen voor den Heere belijdenis te doen, volgt daarop onmiddellijk: „En Gij vogaaft de ongerechtigheid mijner zonde”, Ps. 32:5. Dat alleen is de koninklijke weg der vrije genade. En dien ruim en wijd alom bekend te maken is de heerlijke taak der Evangelisatie.

Aan den kalen, grauwen rotswand, die het goddelooze leven van „dollen Willem” vertoont, bloeit tusschen de spleten toch nog één liefelijk viooltje. Wij zien ook bij hem de wonderbare macht van zang en muziek. Deze heeft hem zelfs tot tranen toe ontroerd.

Muziek en zang, deze trouwe gezellinnen van het Evangelisatiewerk, kunnen de vore vóór het ontvagen van het zaad openen en die straks weer zachtkens toedekken. Op treffende wijze is hier dikwijls vervuld het woord van Goethe: „Muziek vouwt mij open.”

Heemstede.

J. P. TAZELAAR.

RONDOM HET ZAKENLEVEN

Speculatie.

VII.

Hoofdstuk D.

Buiten den Handel en de Beurzen.

1. De uitbreiding, nader gemotiveerd in den aanhef van de afdeling C., rechtvaardigt nu ook de bespreking van een onderwerp hetwelk menigeen misschien met eenige verwondering hier genoemd zal vinden. Voor het recht verstaan zij daarom herinnerd aan hetgeen boven reeds werd opgemerkt, dat wij hierbij rekening houden met de bredere beteekenis, welke het woord speculatie nu eenmaal heeft verkregen, als de aanduiding van een handeling, waarbij men zich niet door een behoorlijk gefundeerd oordeel laat leiden, doch waarbij men in onzekerheid handelt. Men zal zich-zelf misschien suggereeren wel een fundament voor zijn oordeel te hebben, maar, indien hier een eerlijk zelf-onderzoek werd toegepast, moet men tot een ontkennende conclusie komen. Er is den laatsten tijd veel geschreven over „verdringen” van beelden en gedachten; hier vindt men zulk verdringen. Men verdringt de werkelijkheidsgedachte, dat men zich wat diets maakt.

De Bijbel kan ook hier weer tot gids en ter waarschuwing ons zijn. Lezen wij daarin o.m. niet dit: „Want wie van de menschen weet hetgeen des menschen is, dan de geest des menschen, die in hem is?” (1 Cor. 2:11; zie ook Spr. 27:19, Jer. 17:9) en ook het bekende psalmwoord: „Vertrouwt

de afzonderlijke Tien Stammen aan te wijzen? Over heel de wereld zijn de Joden verspreid, maar vormen ze niet een eenheid ook in hun verstrooïng, waarin iedere tegenstelling tusschen Juda en de Tien Stammen weg is? Is het niet duidelijk als de dag, dat de scheiding tusschen Juda en Jozef verdwenen is, dat de profetie van het zinnebeeld der twee houten vervuld is?

Maar — wordt dit niet weersproken door wat er in vs. 22 verder volgt: „en zij zullen allen tezamen een eenigen koning tot koning hebben”? Wordt hier niet iets geprofeteerd wat na den wederkeer uit de ballingschap zeker niet in vervulling is gegaan? Het volk Israël heeft na de ballingschap geen koning gehad. Hebben we hierin dan niet een aanwijzing dat we de vervulling dezer profetie eerst in een nog toekomstige periode te wachten hebben? Het antwoord op deze bedenking moet zijn, dat men toch wel in het oog heeft te houden wat er in datzelfde 22e vers nog volgt: „en zij zullen niet meer tot twee volken zijn, noch voortaan meer in twee koninkrijken verdeeld zijn”. Hieruit blijkt wel dat wij het hebben van één koning moeten zien in het licht van de opheffing van den toestand zooals die in het verleden geweest was: twee volken, twee koninkrijken. Daaraan zal een einde komen, het zal voortaan eenheid van natie en eenheid van staatsbestuur zijn. De nadruk valt hier op de éénhoofdigheid van regering, en daarom is het niet wenschelijk een al te sterken klemtoon te leggen op het woord koning, alsof het hier bepaald te doen zou zijn om aan te wijzen welke waardigheid het hoofd van staat zou bekleeden. Blijkbaar is het alleen de bedoeling om de eenheid van regering te verkondigen; en als we de profetie z66 verstaan is er niet de minste reden om aan de vervulling na de ballingschap te twifelen. Men denke hier aan mannen als Zerubabel en Nehemia, en in nog later tijd aan de Maccabeëen en Hasmoneeën, onder wie zelfs inderdaad de koningstitel weer in zwang gekomen is. Maar welken titel het hoofd van den Joodschen staat droeg, is in dit geval van ondergeschikte beteekenis; hoofzaak is, dat de tweeheid van rijken weg is, en in dit opzicht is de profetie na de ballingschap ongetwijfeld geheel en al vervuld. M.I. is het dan ook heelemaal niet juist wanneer verschillende uitleggers van onderscheiden richting hier denken aan

niet op prinsen, op des menschen kind, bij hetwelk geen heil is”. (Ps. 146:3.)

Wij bedoelen thans de speculatie, welke ook hierin kan bestaan, dat menigeen in den omgang met andere menschen zich laat voeren door zijn indrukken omtrent die menschen zonder zich ernstig af te vragen, of voor die indrukken en voor de waardeering van zulke personen een behoorlijke grondslag aanwezig is.

De Arabieren hadden een spreekwoord, dat ons hier iets te zeggen heeft. De Arabieren beweerden, dat men geen vriendschap met iemand moet sluiten, alvorens een vat zout met hem te hebben verbruikt. Onze jagende tijd is er niet op ingericht om dit spreekwoord nog in toepassing te brengen. Het gevolg daarvan is dan ook, dat ware vriendschap, dus ook een werkelijk kennen van wie zich lief en aardig voordoeft, hoe langer hoe zeldzamer wordt. Velen vallen nu in een ander uiterste en noemen iedereen, dien zij wel eens ontmoet hebben, als dat zoo in hun kraam te pas komt, hun „vriend”. Doch zulk een vriendschap blijkt gewoonlijk niet bestand tegen eenigen stoot en als de tegenspoed komt, ontslaat men zich, zooals menigmaal blijkt, al heel gemakkelijk van zulke „relaties”.

In het particuliere leven neme ieder voor zijn rekening in hoeverre hij op zijn indrukken wil afgaan.

Anders en ernstiger evenwel wordt het, wanneer wij die taktiek toegepast zien door hen, die op eenige plaats worden belast met het toezicht op anderen.

De organisatie van ons maatschappelijk leven heeft een veelheid van belangen geschapen, welke niet dan collectief worden aanvaard, zonder dat allen, die daaraan deelnemen, daadwerkelijk aan de verzorging van die belangen zich kunnen geven. Men vertrouwt die verzorging dan toe aan mannen, waarvan men verwacht, dat zij nauwgezet die behartiging zullen waarnemen. Een of enkelen krijgen de dagelijksche behandeling voor hun rekening; anderen worden aangewezen voor het geven van raad aan en voor het houden van toezicht op de eerstgenoemden. Menigmaal zal aan die waarnemers een vergoeding worden toegekend, doch niet altijd. Dit laatste mag echter nooit op de wijze, waarop men een taak vervult, van invloed zijn. Iemand, die eenmaal zulk een opdracht aanvaardt, heeft die naar zijn beste weten te vervullen, afgezien van de vraag of hij een belooning zal ontvangen ja dan neen. Ieder die, zonder belooning, zich bezwaard mag achten, dient de opdracht af te wijzen; eenmaal aanvaard, moet hij met alle kracht die in hem is, die opdracht vervullen. „Uw ja, zij ja”.

Wordt nu echter in alle colleges van toezicht, of welke benaming zij dan ook nader mogen ontvangen, met deze eischen rekening gehouden? Wie

den Messias (zoo ook onze Kanttekenaren). Deze uitleggers meenen dat zij vs. 22 mogen verklaren naar hfdst. 34:23, waar, zooals we gezien hebben, de Messias bedoeld is; maar zij zien over het hoofd dat hier de naam David niet genoemd wordt. Juist het ontbreken van dien naam moeten wij als een waarschuwing zien om hier niet aan den Messias te denken. In vs. 24 is het anders: daar vinden we weer de uitdrukking „mijn knecht David”, en daar is dan ook ongetwijfeld weer de Messias bedoeld (we hopen daarover in de volgende schets nader te handelen); maar hier, waar die uitdrukking ontbreekt, en er slechts staat „één koning zal voor hen allen ten koning zijn” (aldus de juistere vertaling der woorden), ontbreekt genoegzame grond om aan den Messias te denken en is veeleer, zooals we hierboven zagen, slechts aan eenheid van staatshoofd te denken.

Ook vs. 23 past zich bij den gedachtengang, dat het hier uitsluitend gaat over wat in onmiddellijke aansluiting aan den terugkeer uit de Babylonische ballingschap zal plaats hebben, uitnemend aan. Hier is sprake van bekeering van afgoderij en van al de overtredingen waaraan Israël zich vóór de ballingschap heeft schuldig gemaakt, zooals we die ook reeds gevonden hebben in 35:25—27, 31, 33. Met den terugkeer uit de ballingschap neemt ook die zonde, waartegen de profeten zoo herhaaldelijk hebben getuigd, een eind. Eenige moeilijkheid biedt in dit vers de uitdrukking: „en Ik zal ze verlossen uit al hunne woonplaatsen, in welke zij gezondigd hebben”. Wat beteekent dit? Een der uitleggers verklaart het z66, dat God uit Israëls woonplaatsen in Kanaän alles zal verwijderen wat vroeger een oorzaak tot zondigen is geweest en daartoe ook nu weer aanleiding zou kunnen geven. Maar deze verklaring kan niet juist zijn, want dit zou niet op deze wijze uitgedrukt kunnen zijn: „Ik zal ze verlossen uit (of van) al hunne woonplaatsen”. Vermoedelijk moet er, met een zeer geringe wijziging in den overgeleverden Hebreuwschen tekst, iets anders gelezen worden, volgens oude Grieksche vertalingen: „Ik zal ze verlossen van al hunne afkeerigheden”. Daarmee, dat God ze reinigt en bekeert van hunne vroegere zonde, wordt weer de oude verhouding hersteld: „zoo zullen zij Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot een God zijn”.

G. Ch. AALDERS.